

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 16ης Οκτωβρίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Φορολογία – Κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) – Οδηγία 2006/112/ΕΚ – Άρθρο 132, παράγραφος 1, στοιχείο α' – Απαλλαγές ορισμένων δραστηριοτήτων γενικού συμφέροντος – Δημόσιες ταχυδρομικές υπηρεσίες – Οδηγία 97/67/ΕΚ – Φορέας παροχής καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας – Ιδιωτικός φορέας ο οποίος παρέχει υπηρεσία επίσημης κοινοποίησης πράξεων εκδιδόμενων από δικαστήρια ή διοικητικές αρχές»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-4/18 και C-5/18,

με αντικείμενο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Bundesfinanzhof (Ομοσπονδιακό Φορολογικό Δικαστήριο, Γερμανία) με αποφάσεις της 31ης Μαΐου 2017, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 3 Ιανουαρίου 2018, στο πλαίσιο των δικών

Michael Winterhoff, ενεργών ως εκκαθαριστής της DIREKTexpress Holding AG,

κατά

Finanzamt Ulm (C-4/18),

και

Jochen Eisenbeis, ενεργών ως εκκαθαριστής της JUREX GmbH,

κατά

Bundeszentralamt für Steuern (C-5/18),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič και K. Λυκούργο, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Saugmandsgaard Øe

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο M. Winterhoff, ενεργών ως εκκαθαριστής της DIREKTexpress Holding AG, και ο J. Eisenbeis, ενεργών ως εκκαθαριστής της JUREX GmbH, εκπροσωπούμενοι από τον C. Hahn, Steuerberater,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και R. Kanitz,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την H. Leppo,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον W. Mölls καθώς και από τις L. Lozano Palacios και L. Nicolae,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 2, σημείο 13, και του άρθρου 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 97/67/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών (ΕΕ 1998, L 15, σ. 14), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2008/6/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Φεβρουαρίου 2008 (ΕΕ 2008, L 52, σ. 3, και διορθωτικό ΕΕ 2015, L 225, σ. 49) (στο εξής: οδηγία 97/67), καθώς και του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112/EK του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΕΕ 2006, L 347, σ. 1).
- 2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο δύο ένδικων διαφορών μεταξύ, πρώτον, του Michael Winterhoff, ενεργούντος ως εκκαθαριστή της DIREKTexpress Holding AG, και της Finanzamt Ulm (φορολογικής αρχής του Ulm, Γερμανία) (υπόθεση C-4/18) και, δεύτερον, του Jochen Eisenbeis, ενεργούντος ως εκκαθαριστή της JUREX GmbH, και της Bundeszentralamt für Steuern (κεντρικής ομοσπονδιακής φορολογικής αρχής, Γερμανία) (υπόθεση C-5/18) σχετικά με την άρνηση των αρχών αυτών να απαλλάξουν από τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) τις υπηρεσίες επίσημων κοινοποιήσεων πράξεων τις οποίες οι εν λόγω εταιρίες παρείχαν για δικαστήρια και διοικητικές αρχές.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 97/67

- 3 Το άρθρο 2 της οδηγίας 97/67, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 1, με τίτλο «Στόχος και πεδίο εφαρμογής», περιέχει τους ακόλουθους ορισμούς:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

1. ταχυδρομικές υπηρεσίες: οι υπηρεσίες που συνίστανται στην περισυλλογή, τη διαλογή, τη μεταφορά και τη διανομή των ταχυδρομικών αντικειμένων·
- 1α. φορέας παροχής ταχυδρομικής υπηρεσίας: επιχείρηση η οποία παρέχει μία ή περισσότερες ταχυδρομικές υπηρεσίες·

[...]

4. περισυλλογή: η δραστηριότητα που συνίσταται στην περισυλλογή των ταχυδρομικών αντικειμένων από φορέα παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών·
5. διανομή: η διαδικασία που περιλαμβάνει τη διαλογή στο κέντρο διανομής και την παράδοση των ταχυδρομικών αντικειμένων στους παραλήπτες·
6. ταχυδρομικό αντικείμενο: αντικείμενο με συγκεκριμένο παραλήπτη αποστελλόμενο υπό την τελική του μορφή υπό την οποία το αναλαμβάνει ο φορέας παροχής της ταχυδρομικής υπηρεσίας. Τα αντικείμενα αυτά περιλαμβάνουν π.χ., πέραν των αντικειμένων αλληλογραφίας, βιβλία, καταλόγους, εφημερίδες, περιοδικά και ταχυδρομικά δέματα που περιέχουν εμπορεύματα με ή χωρίς εμπορική αξία·

[...]

9. συστημένη αποστολή: υπηρεσία που συνίσταται στην κατ' αποκοπήν εγγύηση έναντι των κινδύνων απώλειας, κλοπής ή καταστροφής, και η οποία παρέχει στον αποστολέα, ενδεχομένως εφόσον το ζητήσει, απόδειξη της κατάθεσης του ταχυδρομικού αντικειμένου και/ή της παράδοσής του στον παραλήπτη·

[...]

13. φορέας παροχής καθολικής υπηρεσίας: ο δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας παροχής ταχυδρομικής υπηρεσίας που παρέχει καθολική ταχυδρομική υπηρεσία ή μέρος αυτής εντός κράτους μέλους, και του οποίου η ταυτότητα έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 4·

[...]

17. χρήστης: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο στο οποίο παρέχεται ταχυδρομική υπηρεσία, ως αποστολέα ή παραλήπτη·

[...]».

- 4 Το κεφάλαιο 2 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Καθολική υπηρεσία», περιέχει τα άρθρα 3 έως 6. Το εν λόγω άρθρο 3 έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι χρήστες να απολαύουν του δικαιώματος καθολικής υπηρεσίας, που αντιστοιχεί στην προσφορά ταχυδρομικών υπηρεσιών συγκεκριμένης ποιότητας μονίμως σε όλα τα σημεία της επικράτειας, σε τιμές προσιτές για όλους τους χρήστες.

[...]

4. Κάθε κράτος μέλος θεσπίζει τα αναγκαία μέτρα, ώστε η καθολική υπηρεσία να περιλαμβάνει τουλάχιστον την παροχή των ακόλουθων υπηρεσιών:

- τη συλλογή, τη μεταφορά, τη διαλογή και τη διανομή των ταχυδρομικών αντικειμένων βάρους έως 2 kg,
- τη συλλογή, τη μεταφορά, τη διαλογή και τη διανομή των ταχυδρομικών δεμάτων βάρους έως 10 kg,
- τις υπηρεσίες των συστημένων και των αποστολών με δηλωμένη αξία.

[...]

7. Η καθολική υπηρεσία που ορίζεται στο παρόν άρθρο, περιλαμβάνει τόσο εθνικές όσο και διασυνοριακές υπηρεσίες.»

5 Κατά το άρθρο 4 της εν λόγω οδηγίας:

«1. Κάθε κράτος μέλος εγγυάται ότι η παροχή της καθολικής υπηρεσίας είναι εξασφαλισμένη και ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με τα μέτρα που έλαβε για την εκπλήρωση αυτής της υποχρέωσης. Η επιτροπή του άρθρου 21 ενημερώνεται για τα μέτρα που έχουν λάβει τα κράτη μέλη για να εξασφαλισθεί η παροχή της καθολικής υπηρεσίας.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίσουν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις ως φορείς παροχής καθολικής υπηρεσίας ώστε να καλύπτεται το σύνολο της εθνικής επικράτειας. Τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν διάφορες επιχειρήσεις για την παροχή διαφορετικών στοιχείων της καθολικής υπηρεσίας και/ή την κάλυψη διαφορετικών τμημάτων της εθνικής επικράτειας. [...]

Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή την ταυτότητα του ή των φορέων παροχής καθολικής υπηρεσίας που έχουν ορίσει. [...]

Η οδηγία 2006/112

6 Το άρθρο 131 της οδηγίας 2006/112, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 1, με τίτλο «Γενικές διατάξεις», του επιγραφόμενου «Απαλλαγές» τίτλου ΙΧ, προβλέπει τα εξής:

«Οι απαλλαγές που προβλέπονται στα κεφάλαια 2 έως 9 εφαρμόζονται με την επιφύλαξη άλλων [...] διατάξεων [του δικαίου της Ένωσης] και με τις προϋποθέσεις που καθορίζουν τα κράτη μέλη για να διασφαλίζουν την ορθή και απλή εφαρμογή των εν λόγω απαλλαγών και να προλαμβάνουν κάθε ενδεχόμενη φοροδιαφυγή, φοροαποφυγή ή κατάχρηση.»

7 Το κεφάλαιο 2, με τίτλο «Απαλλαγές ορισμένων δραστηριοτήτων γενικού συμφέροντος», του ίδιου τίτλου ΙΧ περιλαμβάνει το άρθρο 132 της οδηγίας αυτής, το οποίο ορίζει, στην παράγραφο 1, τα εξής:

«Τα κράτη μέλη απαλλάσσουν τις ακόλουθες πράξεις:

α) τις παροχές υπηρεσιών και τις παρεπόμενες προς τις παροχές αυτές παραδόσεις αγαθών, οι οποίες πραγματοποιούνται από τις δημόσιες ταχυδρομικές υπηρεσίες, με εξαίρεση τη μεταφορά προσώπων και τις τηλεπικοινωνίες,

[...].»

Το γερμανικό δίκαιο

Ο UStG

8 Μεταξύ των πράξεων του άρθρου 1, παράγραφος 1, σημείο 1, του Umsatzsteuergesetz (νόμου για τον φόρο κύκλου εργασιών, στο εξής: UStG), όπως έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης στην υπόθεση C-4/18, απαλλάσσονταν, δυνάμει του άρθρου 4, σημείο 11b, του νόμου αυτού, «οι πράξεις της Deutsche Post AG που εξυπηρετούν άμεσα τις ταχυδρομικές υπηρεσίες».

- 9 Κατά τον UStG, όπως έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης στην υπόθεση C-5/18, δηλαδή όπως ίσχυε από 1ης Ιουλίου 2010, οι ακόλουθες πράξεις απαλλάσσονταν δυνάμει του άρθρου 4, σημείο 11b, του νόμου αυτού:

«Καθολική υπηρεσία κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 4, της [οδηγίας 97/67]. Η απαλλαγή χορηγείται μόνον υπό την προϋπόθεση ότι ο επιχειρηματίας έχει δεσμευθεί, σύμφωνα με πιστοποιητικό εκδιδόμενο από την [κεντρική ομοσπονδιακή φορολογική αρχή], έναντι της αρχής αυτής να παρέχει σε όλα τα σημεία της επικράτειας της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας το σύνολο ή μέρος των υπηρεσιών που μνημονεύονται στην πρώτη περίοδο.»

Ο νόμος για τις ταχυδρομικές υπηρεσίες

- 10 Το άρθρο 11 του Postgesetz (νόμου για τις ταχυδρομικές υπηρεσίες, της 22ας Δεκεμβρίου 1997, BGBl. 1997 I, σ. 3294), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο για τις διαφορές των κύριων δικών χρόνο, με τίτλο «Ορισμός και έκταση της καθολικής υπηρεσίας», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Η καθολική υπηρεσία συνιστά στοιχειώδη προσφορά των ταχυδρομικών υπηρεσιών του άρθρου 4, σημείο 1, οι οποίες παρέχονται σε όλα τα σημεία της επικράτειας με συγκεκριμένη ποιότητα και σε προσιτή τιμή. Η καθολική υπηρεσία περιορίζεται στις υποκείμενες σε άδεια ταχυδρομικές υπηρεσίες και στις ταχυδρομικές υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται, όσον αφορά το τεχνικό σκέλος της μεταφοράς, τουλάχιστον εν μέρει με υποκείμενες σε άδεια ταχυδρομικές υπηρεσίες. Περιλαμβάνει μόνο τις υπηρεσίες που εν γένει θεωρούνται απαραίτητες.

2. Η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση εξουσιοδοτείται να καθορίσει με κανονιστική πράξη, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του [Bundestag (Ομοσπονδιακού Κοινοβουλίου, Γερμανία)] και του [Bundesrat (Ομοσπονδιακού Συμβουλίου, Γερμανία)], σύμφωνα με την παράγραφο 1, το περιεχόμενο και την έκταση της καθολικής υπηρεσίας [...].»

- 11 Το άρθρο 33, παράγραφος 1, του νόμου αυτού, με τίτλο «Υποχρέωση επίσημης κοινοποίησης», έχει ως εξής:

«Κάτοχος άδειας ο οποίος παρέχει υπηρεσίες διανομής αλληλογραφίας οφείλει να κοινοποιεί επισήμως τις πράξεις ανεξαρτήτως του βάρους τους, σύμφωνα με τους δικονομικούς κανόνες και τους νόμους που διέπουν τη διοικητική κοινοποίηση. Στο πλαίσιο της υποχρέωσης αυτής, ο κάτοχος άδειας διαθέτει εξουσίες δημόσιας αρχής (εντεταλμένος επιχειρηματίας).»

- 12 Κατά το άρθρο 34 του εν λόγω νόμου, με τίτλο «Αμοιβή για την επίσημη κοινοποίηση»:

«Ο επιφορτισμένος με την υποχρέωση κάτοχος άδειας δικαιούται αμοιβή. Η αμοιβή αυτή καλύπτει όλες τις υπηρεσίες που παρέχει ο κάτοχος άδειας, συμπεριλαμβανομένης της επίσημης πιστοποίησης και της επιστροφής των εγγράφων πιστοποίησης στον παραγγέλλοντα. Η αμοιβή πρέπει να είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του άρθρου 20, παράγραφοι 1 και 2. Υπόκειται στην άδεια της ρυθμιστικής αρχής. [...].»

Ο κανονισμός για την καθολική ταχυδρομική υπηρεσία

- 13 Το άρθρο 1 του Post-Universaldienstleistungsverordnung (κανονισμού για την καθολική ταχυδρομική υπηρεσία), της 15ης Δεκεμβρίου 1999 (BGBl. 1999 I, σ. 2418), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο για τις διαφορές των κύριων δικών χρόνο, προβλέπει τα εξής:

«1. Ως “καθολική υπηρεσία” νοούνται οι ακόλουθες ταχυδρομικές υπηρεσίες:

- (1) η μεταφορά αντικειμένων αλληλογραφίας κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 2, του νόμου για τις ταχυδρομικές υπηρεσίες, εφόσον το βάρος τους δεν υπερβαίνει τα 2 000 γραμμάρια και οι διαστάσεις τους δεν είναι μεγαλύτερες από εκείνες που καθορίζονται στην παγκόσμια ταχυδρομική σύμβαση και στους σχετικούς εκτελεστικούς κανονισμούς,
- (2) η μεταφορά δεμάτων με συγκεκριμένο παραλήπτη, των οποίων το βάρος δεν υπερβαίνει τα 20 χιλιόγραμμα ανά δέμα και των οποίων οι διαστάσεις δεν είναι μεγαλύτερες από εκείνες που καθορίζονται στην παγκόσμια ταχυδρομική σύμβαση και στους σχετικούς εκτελεστικούς κανονισμούς,
- (3) η μεταφορά εφημερίδων και περιοδικών κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 1, στοιχείο c, του νόμου για τις ταχυδρομικές υπηρεσίες. [...]

2. Η μεταφορά αντικειμένων αλληλογραφίας περιλαμβάνει επίσης τις ακόλουθες μορφές αποστολής:

- (1) συστημένη αποστολή (αποστολή αλληλογραφίας με κατ’ αποκοπήν εγγύηση έναντι των κινδύνων απώλειας, κλοπής ή καταστροφής και με παράδοση έναντι αποδεικτικού παραλαβής),
- (2) αποστολή με δηλωμένη αξία (αποστολή αλληλογραφίας της οποίας το περιεχόμενο είναι ασφαλισμένο για την αξία που δηλώνεται από τον αποστολέα, σε περίπτωση απώλειας, κλοπής ή καταστροφής),
- (3) αποστολή με αντικαταβολή (αποστολή αλληλογραφίας η οποία παραδίδεται στον παραλήπτη μόνο μετά την είσπραξη ορισμένου χρηματικού ποσού),
- (4) αποστολή με κατεπείγουσα επίδοση (αποστολή αλληλογραφίας της οποίας η διανομή πραγματοποιείται με ειδικό κομιστή το συντομότερο δυνατόν μετά την παραλαβή της από φορέα διανομής).»

Ο κώδικας πολιτικής δικονομίας

- 14 Το άρθρο 176, παράγραφος 1, του Zivilprozessordnung (κώδικα πολιτικής δικονομίας), το οποίο αφορά την επίσημη κοινοποίηση, προβλέπει τα εξής:

«Όταν δίδεται παραγγελία κοινοποίησης στο ταχυδρομείο, σε δικαστικό υπάλληλο ή σε δικαστικό επιμελητή ή όταν ζητείται από άλλη αρχή να διενεργήσει την κοινοποίηση, το αρμόδιο γραφείο παραδίδει το προς κοινοποίηση έγγραφο σε κλειστό φάκελο, συνοδευόμενο από δεόντως προετοιμασμένο έντυπο έκθεσης κοινοποίησης. [...]

- 15 Κατά το άρθρο 182 του κώδικα αυτού, το οποίο επίσης αφορά την επίσημη κοινοποίηση:

«1. Προς απόδειξη της κοινοποίησης [...] συντάσσεται έκθεση επί του προβλεπόμενου για τον σκοπό αυτόν εντύπου. [...]

3. Η έκθεση κοινοποίησης επιστρέφεται αμελλητί στο αρμόδιο γραφείο, σε μορφή πρωτοτύπου ή ηλεκτρονικού εγγράφου.»

Οι διαφορές των κύριων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

Η υπόθεση C-4/18

- 16 Ο M. Winterhoff είναι εκκαθαριστής της DIREKTexpress Holding, έναντι της οποίας κινήθηκε διαδικασία αφερεγγυότητας με απόφαση του Amtsgericht Ulm (ειρηνοδικείου Ulm, Γερμανία) της 6ης Ιουλίου 2011, απόφαση με την οποία διορίστηκε επίσης ο M. Winterhoff ως εκκαθαριστής. Η εν λόγω εταιρία είναι η επικεφαλής εταιρία ενός ομίλου που παρείχε ταχυδρομικές υπηρεσίες μέσω θυγατρικών εγκατεστημένων σε ολόκληρη τη γερμανική επικράτεια. Κατά τα έτη 2008 και 2009, η δραστηριότητα του ομίλου συνίστατο κυρίως στην εκτέλεση παραγγελιών κοινοποίησης πράξεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του γερμανικού δημοσίου δικαίου, παραγγελιών οι οποίες αντιμετώπιζονταν ως πράξεις απαλλασσόμενες από τον ΦΠΑ.
- 17 Κατόπιν φορολογικού ελέγχου για την περίοδο μεταξύ Αυγούστου 2008 και Μαΐου 2009, η φορολογική αρχή του Ulm έκρινε ότι οι ως άνω πράξεις κοινοποίησης έπρεπε να υπαχθούν στον ΦΠΑ.
- 18 Η DIREKTexpress Holding υπέβαλε, αρχικά, διοικητική ένσταση κατά της απόφασης αυτής και, στη συνέχεια, δεδομένου ότι η εν λόγω διοικητική ένσταση απορρίφθηκε, άσκησε προσφυγή ενώπιον του Finanzgericht Baden-Württemberg (φορολογικό δικαστήριο Βάδης-Βυρτεμβέργης, Γερμανία). Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, η φορολογική αρχή του Ulm, καθής ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, εξέδωσε ετήσιες πράξεις επιβολής ΦΠΑ για τα έτη 2008 και 2009.
- 19 Κατά τη διάρκεια της ως άνω διαδικασίας, επίσης, κινήθηκε η διαδικασία αφερεγγυότητας έναντι της DIREKTexpress Holding και ο M. Winterhoff διορίστηκε εκκαθαριστής της. Ο τελευταίος συνέχισε, στο πλαίσιο αυτό, την εν εξελίξει διαδικασία.
- 20 Το Finanzgericht Baden-Württemberg (φορολογικό δικαστήριο Βάδης-Βυρτεμβέργης) απέρριψε την προσφυγή που άσκησε ενώπιόν του η DIREKTexpress Holding με την αιτιολογία ότι οι επίσημες κοινοποιήσεις πράξεων δεν μπορούσαν να τύχουν της ζητηθείσας απαλλαγής. Ειδικότερα, το δικαστήριο αυτό έκρινε, αφενός, ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις του άρθρου 4, σημείο 11b, του UStG, καθόσον μόνον οι πράξεις της Deutsche Post που εξυπηρετούν άμεσα τις ταχυδρομικές υπηρεσίες απαλλάσσονταν από τον ΦΠΑ, και, αφετέρου, ότι δεν ήταν δυνατή η απευθείας επίκληση του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112, καθώς οι επίσημες κοινοποιήσεις πράξεων δεν εμπίπτουν στο πεδίο της καθολικής υπηρεσίας κατά την έννοια της διάταξης αυτής.
- 21 Ο M. Winterhoff άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Bundesfinanzhof (Ομοσπονδιακού Φορολογικού Δικαστηρίου, Γερμανία), αναίρεση («Revision») κατά της απόφασης αυτής.
- 22 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, πρώτον, αν ένας επιχειρηματίας ο οποίος διενεργεί κατά κύριο λόγο επίσημες κοινοποιήσεις πράξεων που εκδίδονται από δικαστήρια ή διοικητικές αρχές μπορεί να θεωρηθεί φορέας παροχής καθολικής υπηρεσίας κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 13, της οδηγίας 97/67. Το δικαστήριο αυτό διερωτάται, ειδικότερα, αν είναι δυνατή η εξομοίωση των εν λόγω δραστηριοτήτων με τη συγκεκριμένη περίπτωση του ταχυδρομικού αντικειμένου ή του ταχυδρομικού δέματος, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 97/67, ή με τη συστημένη αποστολή, η οποία επίσης μνημονεύεται στη διάταξη αυτή.

- 23 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αν μια εταιρία όπως η DIREKTexpress Holding μπορεί να θεωρηθεί ως εξασφαλίζουσα παροχές υπηρεσιών οι οποίες πραγματοποιούνται από τις «δημόσιες ταχυδρομικές υπηρεσίες», κατά την έννοια του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112, με αποτέλεσμα οι υπηρεσίες επίσημης κοινοποίησης που παρείχε να πρέπει να απαλλαγούν από τον ΦΠΑ δυνάμει της διάταξης αυτής. Το γεγονός, μεταξύ άλλων, ότι οι εν λόγω κοινοποιήσεις συμβάλλουν στην ορθή απονομή της δικαιοσύνης και εξυπηρετούν, συναφώς, το γενικό συμφέρον συνηγορεί υπέρ της άποψης αυτής. Αντιθέτως, δεδομένου ότι ένας ιδιώτης δεν δύναται να ζητήσει τη διενέργεια επίσημης κοινοποίησης, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι μια τέτοια πράξη αφορά υπηρεσία διαθέσιμη σε «όλους τους χρήστες», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/67.
- 24 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesfinanzhof (Ομοσπονδιακό Φορολογικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Εμπίπτει ο επιχειρηματίας που διενεργεί επίσημες κοινοποιήσεις εγγράφων βάσει διατάξεων δημοσίου δικαίου στην έννοια του “φορέα παροχής καθολικής υπηρεσίας” κατ’ άρθρον 2, σημείο 13, της οδηγίας 97/67 [...] ο οποίος παρέχει καθολική ταχυδρομική υπηρεσία ή μέρος αυτής, και απαλλάσσονται οι εν λόγω υπηρεσίες από τον φόρο βάσει του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας [2006/112];»

Η υπόθεση C-5/18

- 25 Ο J. Eisenbeis είναι εκκαθαριστής της JUREX, έναντι της οποίας κινήθηκε διαδικασία αφερεγγυότητας με απόφαση της 1ης Ιουλίου 2011, απόφαση με την οποία διορίστηκε επίσης ο J. Eisenbeis ως εκκαθαριστής. Η εν λόγω εταιρία εκτελούσε, μεταξύ άλλων, παραγγελίες επίσημης κοινοποίησης πράξεων στη γερμανική επικράτεια.
- 26 Το 2010, η JUREX ζήτησε από την κεντρική ομοσπονδιακή φορολογική αρχή την έκδοση πιστοποιητικού περί απαλλαγής από τον ΦΠΑ όσον αφορά την εν λόγω υπηρεσία κοινοποίησης. Η εταιρία αυτή δεσμεύθηκε έναντι της ως άνω αρχής να παρέχει στο σύνολο της γερμανικής επικράτειας την εν λόγω υπηρεσία επίσημης κοινοποίησης πράξεων, κατ’ εφαρμογήν των δικονομικών κανόνων και των ισχυόντων νόμων, σύμφωνα με τις άδειες που είχαν χορηγηθεί προς τούτο από την Bundesnetzagentur (ομοσπονδιακή υπηρεσία δικτύων, Γερμανία).
- 27 Με απόφαση της 4ης Αυγούστου 2010, η κεντρική ομοσπονδιακή φορολογική αρχή απέρριψε την αίτηση αυτή, για τον λόγο ότι η υπηρεσία την οποία αφορούσε δεν ενέπιπτε στο πεδίο της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας.
- 28 Κατόπιν προσφυγής που άσκησε ο J. Eisenbeis, το Finanzgericht Köln (φορολογικό δικαστήριο Κολωνίας, Γερμανία) επιβεβαίωσε την άρνηση απαλλαγής των επίμαχων υπηρεσιών από τον ΦΠΑ, για τον ίδιο λόγο με εκείνον τον οποίο εξέθεσε η κεντρική ομοσπονδιακή φορολογική αρχή.
- 29 Ο J. Eisenbeis άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Bundesfinanzhof (Ομοσπονδιακού Φορολογικού Δικαστηρίου), αναίρεση («Revision») κατά της απόφασης αυτής.

30 Για τους ίδιους λόγους με εκείνους που εκτέθηκαν στο πλαίσιο της υπόθεσης C-4/18, το Bundesfinanzhof (Ομοσπονδιακό Φορολογικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αποτελεί η επίσημη κοινοποίηση εγγράφων που διενεργείται βάσει διατάξεων δημοσίου δικαίου [δικονομικών διατάξεων και διατάξεων των νόμων που διέπουν τη διοικητική κοινοποίηση –άρθρο 33, παράγραφος 1, του νόμου για τις ταχυδρομικές υπηρεσίες] καθολική ταχυδρομική υπηρεσία κατ' άρθρον 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 97/67 [...];

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

Εμπίπτει ο επιχειρηματίας που διενεργεί επίσημες κοινοποιήσεις εγγράφων βάσει διατάξεων δημοσίου δικαίου στην έννοια του “φορέα παροχής καθολικής υπηρεσίας” κατ' άρθρον 2, σημείο 13, της οδηγίας 97/67[...] ο οποίος παρέχει καθολική ταχυδρομική υπηρεσία ή μέρος αυτής, και απαλλάσσονται οι εν λόγω υπηρεσίες από τον φόρο βάσει του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας [2006/112];»

31 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 1ης Φεβρουαρίου 2018, οι υποθέσεις C-4/18 και C-5/18 ενώθηκαν προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής απόφασης.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού των αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως

32 Οι προσφεύγοντες των κύριων δικών αμφισβητούν το παραδεκτό των αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως.

33 Ειδικότερα, υποστηρίζουν, αφενός, ότι, καθόσον σκοπός των υποβληθέντων προδικαστικών ερωτημάτων είναι να κριθεί αν η απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112 έχει εφαρμογή σε πράξεις όπως οι επίμαχες στις υποθέσεις των κύριων δικών, τα ερωτήματα αυτά δεν είναι χρήσιμα για την επίλυση των διαφορών των κύριων δικών. Συγκεκριμένα, σε περίπτωση που δοθεί η απάντηση ότι οι επίμαχες στις υποθέσεις των κύριων δικών υπηρεσίες πρέπει να θεωρηθούν ως εμπίπτουσες στο πεδίο της καθολικής υπηρεσίας και ότι φορείς παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών όπως οι επίμαχοι στις υποθέσεις των κύριων δικών πρέπει να θεωρηθούν φορείς παροχής καθολικής υπηρεσίας, οι υπηρεσίες αυτές θα πρέπει κατ' ανάγκην να απαλλαγούν δυνάμει της εν λόγω διάταξης.

34 Αφετέρου, στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης στην υπόθεση C-5/18, υποστηρίζεται ότι το αιτούν δικαστήριο έχει κρίνει, με διάταξη της 15ης Δεκεμβρίου 2016, ότι η εκτέλεση παραγγελιών επίσημης κοινοποίησης πράξεων αποτελεί μέρος της καθολικής υπηρεσίας που απαλλάσσεται από τον ΦΠΑ. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι το εν λόγω δικαστήριο δεν είχε καμία αμφιβολία ως προς την ερμηνεία των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που αποτελούν αντικείμενο των υπό κρίση προδικαστικών παραπομπών και, ως εκ τούτου, δεν ήταν αναγκαίο να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

35 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της καθιερούμενης με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, εναπόκειται μόνο στο εθνικό δικαστήριο το οποίο έχει επιληφθεί της διαφοράς και το οποίο φέρει την ευθύνη της δικαστικής απόφασης που θα εκδοθεί να αξιολογήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της υπόθεσης, τόσο την αναγκαιότητα προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δίκης του απόφασης όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Ως εκ

τούτου, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται, καταρχήν, να αποφανθεί (απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 36 Επομένως, υπέρ των ερωτημάτων που αφορούν το δίκαιο της Ένωσης συντρέχει τεκμήριο λυσιτέλειας. Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβάλει εθνικό δικαστήριο μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσης ή, ακόμη, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, σκέψη 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 37 Εν προκειμένω, όσον αφορά το επιχείρημα που εκτίθεται στη σκέψη 33 της παρούσας απόφασης, διαπιστώνεται ότι από τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο έχει πράγματι επιληφθεί διαφορών στο πλαίσιο των οποίων κλήθηκε να αποφανθεί επί του ζητήματος αν οι δραστηριότητες επίσημης κοινοποίησης πράξεων τις οποίες ασκούσαν η *DIREKTexpress Holding* και η *JUREX* έπρεπε να τύχουν απαλλαγής από τον ΦΠΑ δυνάμει του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112. Συναφώς, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, το δικαστήριο αυτό εκτιμά ότι η απάντηση του Δικαστηρίου στα υποβληθέντα ερωτήματα είναι καθοριστική για την επίλυση των εν λόγω διαφορών. Υπό τις συνθήκες αυτές, συνάγεται ότι η απάντηση του Δικαστηρίου στα υποβληθέντα ερωτήματα είναι αναγκαία προκειμένου να μπορέσει το αιτούν δικαστήριο να εκδώσει την απόφασή του.
- 38 Όσον αφορά το επιχείρημα των προσφευγόντων των κύριων δικών το οποίο υπενθυμίζεται στη σκέψη 34 της παρούσας απόφασης, αρκεί η διαπίστωση ότι το αιτούν δικαστήριο αναφέρει, στις αιτήσεις του για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, ότι διατηρεί αμφιβολίες ως προς την απάντηση που θα δώσει το Δικαστήριο στα υποβληθέντα ερωτήματα. Εξάλλου, οι προσφεύγοντες αυτοί δεν προέβαλαν στοιχεία ικανά να κλονίσουν τις διαπιστώσεις της προηγούμενης σκέψης, κατά τις οποίες το αιτούν δικαστήριο έχει επιληφθεί εκκρεμών διαφορών των οποίων η επίλυση εξαρτάται από τις απαντήσεις που θα δώσει το Δικαστήριο στα υποβληθέντα ερωτήματα.
- 39 Επομένως, οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτές στο σύνολό τους.

Επί της ουσίας

- 40 Με τα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 2, σημείο 13, και το άρθρο 3 της οδηγίας 97/67 έχουν την έννοια ότι φορείς παροχής της υπηρεσίας διανομής αλληλογραφίας όπως οι επίμαχοι στις υποθέσεις των κύριων δικών, οι οποίοι, ως κάτοχοι εθνικής άδειας που τους επιτρέπει να προσφέρουν την υπηρεσία αυτή, υποχρεούνται να πραγματοποιούν, σύμφωνα με τις διατάξεις του εθνικού δικαίου, παροχές υπηρεσιών επίσημων κοινοποιήσεων πράξεων εκδιδόμενων από δικαστήρια ή διοικητικές αρχές, πρέπει να θεωρηθούν «φορείς παροχής καθολικής υπηρεσίας», κατά την έννοια των εν λόγω διατάξεων, με αποτέλεσμα οι παροχές αυτές να πρέπει να απαλλαγούν από τον ΦΠΑ ως παροχές υπηρεσιών οι οποίες πραγματοποιούνται από τις «δημόσιες ταχυδρομικές υπηρεσίες», δυνάμει του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112.
- 41 Υπενθυμίζεται, εκ προοιμίου, ότι, κατά το άρθρο 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112, οι παροχές υπηρεσιών και οι παρεπόμενες προς τις παροχές αυτές παραδόσεις αγαθών, οι οποίες πραγματοποιούνται από τις δημόσιες ταχυδρομικές υπηρεσίες, απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ.

- 42 Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, μολοντί, βάσει του άρθρου 131 της οδηγίας 2006/112, οι απαλλαγές που προβλέπονται στα κεφάλαια 2 έως 9 της οδηγίας αυτής εφαρμόζονται, μεταξύ άλλων, υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζουν τα κράτη μέλη για να διασφαλίζουν την ορθή και απλή εφαρμογή τους και να προλαμβάνουν κάθε ενδεχόμενη φοροδιαφυγή, φοροαποφυγή και κατάχρηση, οι προϋποθέσεις αυτές ουδόλως αφορούν τον ορισμό του περιεχομένου των προβλεπόμενων απαλλαγών (πρβλ. αποφάσεις της 11ης Ιανουαρίου 2001, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-76/99, EU:C:2001:12, σκέψη 26, καθώς και της 26ης Μαΐου 2005, Kingscrest Associates και Montecello, C-498/03, EU:C:2005:322, σκέψη 24).
- 43 Πράγματι, οι προβλεπόμενες στο άρθρο 132 της οδηγίας 2006/112 απαλλαγές αποτελούν αυτοτελείς έννοιες του δικαίου της Ένωσης και, ως εκ τούτου, επιβάλλεται ο ενιαίος ορισμός τους σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρβλ. αποφάσεις της 26ης Μαΐου 2005, Kingscrest Associates και Montecello, C-498/03, EU:C:2005:322, σκέψη 22, καθώς και της 21ης Ιανουαρίου 2016, Les Jardins de Jouvence, C-335/14, EU:C:2016:36, σκέψη 47).
- 44 Υπό το πρίσμα αυτό, η υπαγωγή μιας συγκεκριμένης πράξης στον ΦΠΑ ή η απαλλαγή της από αυτόν δεν μπορεί να εξαρτάται από τον χαρακτηρισμό της εν λόγω πράξης κατά το εθνικό δίκαιο (αποφάσεις της 26ης Μαΐου 2005, Kingscrest Associates και Montecello, C-498/03, EU:C:2005:322, σκέψη 25, και της 14ης Ιουνίου 2007, Haderer, C-445/05, EU:C:2007:344, σκέψη 25).
- 45 Επιπλέον, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι όροι που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό μιας απαλλαγής, όπως αυτές του άρθρου 132 της οδηγίας 2006/112, πρέπει να ερμηνεύονται στενά, δεδομένου ότι οι απαλλαγές αποτελούν παρεκκλίσεις από τη γενική αρχή ότι ο ΦΠΑ εισπράττεται για κάθε παροχή υπηρεσιών που πραγματοποιείται εξ επαχθούς αιτίας από υποκείμενο στον φόρο. Πάντως, η ερμηνεία των όρων αυτών πρέπει να είναι σύμφωνη με τους επιδιωκόμενους από τις εν λόγω απαλλαγές σκοπούς και να σέβεται τις επιταγές της αρχής της φορολογικής ουδετερότητας η οποία είναι σύμφυτη με το κοινό σύστημα ΦΠΑ. Συνεπώς, ο ως άνω κανόνας περί στενής ερμηνείας δεν σημαίνει ότι οι όροι που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των απαλλαγών του εν λόγω άρθρου 132 πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπο που θα καθιστούσε τις απαλλαγές αυτές άνευ αποτελέσματος (πρβλ. αποφάσεις της 21ης Σεπτεμβρίου 2017, Aviva, C-605/15, EU:C:2017:718, σκέψη 30, και της 26ης Οκτωβρίου 2017, The English Bridge Union, C-90/16, EU:C:2017:814, σκέψη 20).
- 46 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 132 της οδηγίας 2006/112 περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 2, με τίτλο «Απαλλαγές ορισμένων δραστηριοτήτων γενικού συμφέροντος», του τίτλου ΙΧ της οδηγίας αυτής. Επομένως, οι προβλεπόμενες στο εν λόγω άρθρο απαλλαγές αποσκοπούν στην προαγωγή ορισμένων δραστηριοτήτων γενικού συμφέροντος, όπως είναι οι παροχές υπηρεσιών οι οποίες πραγματοποιούνται από τις δημόσιες ταχυδρομικές υπηρεσίες που μνημονεύονται στην παράγραφο 1, στοιχείο α', του άρθρου αυτού.
- 47 Ειδικότερα, από τη φύση του εν λόγω σκοπού συνάγεται ότι η απαλλαγή δεν δύναται να εφαρμοστεί σε συγκεκριμένες υπηρεσίες που μπορούν να διαχωριστούν από την υπηρεσία γενικού συμφέροντος, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται οι υπηρεσίες που ανταποκρίνονται σε ειδικές ανάγκες επιχειρηματιών (πρβλ. απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 48 Συνεπώς, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι παροχές υπηρεσιών πραγματοποιούμενες από τις δημόσιες ταχυδρομικές υπηρεσίες των οποίων οι όροι έχουν αποτελέσει αντικείμενο μεμονωμένης διαπραγμάτευσης απαλλάσσονται βάσει του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112. Από την ίδια τους τη φύση, οι εν λόγω παροχές υπηρεσιών ανταποκρίνονται στις ειδικές ανάγκες των ενδιαφερόμενων χρηστών (πρβλ. απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, σκέψη 47).

- 49 Επισημαίνεται, άλλωστε, ότι ο γενικός σκοπός που εκτίθεται στη σκέψη 46 της παρούσας απόφασης εξειδικεύεται, στον ταχυδρομικό τομέα, με τον ειδικότερο σκοπό της προσφοράς, με μειωμένο κόστος, ταχυδρομικών υπηρεσιών ανταποκρινόμενων στις βασικές ανάγκες του πληθυσμού. Στο παρόν στάδιο εξέλιξης του δικαίου της Ένωσης, ένας τέτοιος σκοπός συμπίπτει, κατ' ουσίαν, με τον επιδιωκόμενο από την οδηγία 97/67, ο οποίος συνίσταται στην προσφορά καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας (πρβλ. απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, σκέψεις 33 και 34).
- 50 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι «δημόσιες ταχυδρομικές υπηρεσίες», κατά την έννοια του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112, πρέπει να θεωρείται ότι αποτελούν φορείς, ανεξαρτήτως του αν είναι δημόσιοι ή ιδιωτικοί, οι οποίοι αναλαμβάνουν να παρέχουν ταχυδρομικές υπηρεσίες ανταποκρινόμενες στις βασικές ανάγκες του πληθυσμού και συνεπώς, στην πράξη, να εξασφαλίζουν το σύνολο ή μέρος της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας εντός κράτους μέλους, όπως η υπηρεσία αυτή ορίζεται στο άρθρο 3 της οδηγίας 97/67 (πρβλ. αποφάσεις της 23ης Απριλίου 2009, TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, σκέψη 36, και της 21ης Απριλίου 2015, Επιτροπή κατά Σουηδίας, C-114/14, EU:C:2015:249, σκέψη 28).
- 51 Όσον αφορά την εν λόγω έννοια της «καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας», η έννοια αυτή οριοθετείται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/67, κατά το οποίο μια τέτοια υπηρεσία αντιστοιχεί στην προσφορά ταχυδρομικών υπηρεσιών συγκεκριμένης ποιότητας μονίμως σε όλα τα σημεία της επικράτειας, σε τιμές προσιτές για όλους τους χρήστες, η δε παράγραφος 4 του άρθρου αυτού προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος θεσπίζει τα αναγκαία μέτρα, ώστε η καθολική υπηρεσία να περιλαμβάνει τουλάχιστον την παροχή των υπηρεσιών που συνίστανται στη συλλογή, τη μεταφορά, τη διαλογή και τη διανομή των ταχυδρομικών αντικειμένων και των ταχυδρομικών δεμάτων των οποίων το βάρος δεν υπερβαίνει τα όρια που αναγράφονται στην εν λόγω διάταξη, καθώς και των υπηρεσιών των συστημένων και των αποστολών με δηλωμένη αξία. Το άρθρο 2, σημεία 4 έως 6 και 9, της οδηγίας 97/67 παρέχει, μέσω διάφορων ορισμών, συμπληρωματικά στοιχεία σχετικά με το περιεχόμενο της ελάχιστης αυτής υπηρεσίας.
- 52 Από τις αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι οι επίμαχες στις διαφορές των κύριων δικών υπηρεσίες συνίστανται στην επίσημη κοινοποίηση πράξεων στο πλαίσιο δικαστικών ή διοικητικών διαδικασιών. Σύμφωνα με τους εφαρμοστέους σε μια τέτοια κοινοποίηση κανόνες, η πράξη που πρέπει να κοινοποιηθεί αποτελεί αντικείμενο παραγγελίας κοινοποίησης η οποία δίδεται στο ταχυδρομείο ή σε αντίστοιχο φορέα παροχής υπηρεσιών. Η πράξη αυτή τοποθετείται μέσα σε κλειστό φάκελο, συνοδευόμενο από δεόντως προετοιμασμένο έντυπο έκθεσης κοινοποίησης, το οποίο, μόλις κοινοποιηθεί η πράξη, επιστρέφεται στην αρχή που έδωσε την εν λόγω παραγγελία. Από τις ως άνω αιτήσεις προκύπτει επίσης ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών που διενεργεί επίσημες κοινοποιήσεις δεν παρέχει κατ' αποκοπήν ασφάλιση.
- 53 Από το ίδιο το γράμμα, πάντως, του άρθρου 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 97/67 και, ειδικότερα, από την περιεχόμενη σε αυτό λέξη «τουλάχιστον» συνάγεται ότι, μολονότι ένα κράτος μέλος οφείλει, κατ' ελάχιστον, να εξασφαλίζει την παροχή των μνημονευόμενων στο ως άνω άρθρο υπηρεσιών, εντούτοις μπορούν και άλλες ταχυδρομικές υπηρεσίες να θεωρηθούν ως εμπύπτουσες, κατά περίπτωση, στο πεδίο της καθολικής υπηρεσίας την οποία εγγυάται το εν λόγω κράτος μέλος.
- 54 Επομένως, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστεί αν υπηρεσίες όπως οι παρεχόμενες από την DIREKTexpress Holding και τη JUREX εμπίπτουν σε μια από τις συγκεκριμένες κατηγορίες ταχυδρομικών υπηρεσιών στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 97/67, επισημαίνεται εν προκειμένω ότι, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους και του πλαισίου εντός του οποίου παρέχονται, οι υπηρεσίες αυτές μπορούν, εν πάση περιπτώσει, να θεωρηθούν ως εντασσόμενες στην καθολική υπηρεσία, όπως αυτή ορίζεται στο εν λόγω άρθρο.

- 55 Συναφώς, υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι φορείς που εξασφαλίζουν την παροχή μέρους ή του συνόλου της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας υπόκεινται σε ιδιαίτερο νομικό καθεστώς το οποίο συνεπάγεται συγκεκριμένες υποχρεώσεις. Ειδικότερα, η διαφορά μεταξύ των «δημόσιων ταχυδρομικών υπηρεσιών» και των λοιπών φορέων δεν αφορά τη φύση των πραγματοποιούμενων παροχών, αλλά το γεγονός ότι υπόκεινται σε ένα τέτοιο καθεστώς (πρβλ. απόφαση της 21ης Απριλίου 2015, Επιτροπή κατά Σουηδίας, C-114/14, EU:C:2015:249, σκέψη 33).
- 56 Εν προκειμένω, από τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι, κατά την κρίσιμη περίοδο, η DIREKTexpress Holding και η JUREX υπέκειντο πράγματι σε κανόνες απορρέοντες όχι από μεμονωμένες διαπραγματεύσεις, αλλά από συγκεκριμένες υποχρεώσεις βάσει της γερμανικής νομοθεσίας.
- 57 Ειδικότερα, κατά τη νομοθεσία αυτή, ο κάτοχος άδειας παροχής υπηρεσιών διανομής αλληλογραφίας οφείλει να προβαίνει στην επίσημη κοινοποίηση πράξεων ανεξαρτήτως του βάρους τους, σύμφωνα με τους δικονομικούς κανόνες και τους νόμους που διέπουν τη διοικητική κοινοποίηση. Επιπλέον, η αμοιβή του κατόχου τέτοιας άδειας υπόκειται σε απαιτήσεις προβλεπόμενες από την εν λόγω νομοθεσία και πρέπει να εγκρίνεται από την αρμόδια εθνική αρχή. Εξάλλου, από τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι η επίσημη κοινοποίηση δικαστικών αποφάσεων θέτει σε κίνηση τις προθεσμίες άσκησης ένδικων μέσων και προϋποθέτει την ανάθεση δημόσιων καθηκόντων, καθόσον, βάσει της γερμανικής νομοθεσίας, ο φορέας παροχής υπηρεσιών διανομής αλληλογραφίας, όταν υποχρεούται να εκτελέσει παραγγελία επίσημης κοινοποίησης, διαθέτει εξουσίες δημόσιας αρχής προκειμένου να δύναται να τηρήσει τις υποχρεώσεις του.
- 58 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι σκοπός των υπηρεσιών αυτών δεν είναι να ανταποκριθούν σε ειδικές ανάγκες επιχειρηματιών ή ορισμένων άλλων μεμονωμένων χρηστών, αλλά να εξασφαλίσουν την ορθή απονομή της δικαιοσύνης, στο μέτρο που καθιστούν δυνατή την επίσημη κοινοποίηση εγγράφων στο πλαίσιο δικαστικών ή διοικητικών διαδικασιών.
- 59 Περαιτέρω, ως προς την προϋπόθεση του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/67, κατά την οποία η καθολική υπηρεσία παρέχεται «για όλους τους χρήστες», όπως παρατηρεί το αιτούν δικαστήριο, οι παραγγέλλοντες τις επίσημες κοινοποιήσεις τις οποίες αφορά η επίμαχη στις υποθέσεις των κύριων δικών γερμανική νομοθεσία είναι κυρίως δικαστήρια και διοικητικές αρχές. Επομένως, οι κοινοποιήσεις αυτές δεν μπορούν να ζητηθούν από οποιονδήποτε ιδιώτη, αλλά βρίσκονται, κατά κύριο λόγο, στη διάθεση των δημόσιων οργανισμών.
- 60 Ωστόσο, το γεγονός αυτό ουδόλως εμποδίζει να θεωρηθεί ότι πληρούνται εν προκειμένω η προϋπόθεση για την οποία γίνεται λόγος στην προηγούμενη σκέψη. Ειδικότερα, πρώτον, όπως ορθώς υπενθυμίζει η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της, οι «χρήστες» ταχυδρομικών υπηρεσιών, κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 17, της οδηγίας 97/67, δεν είναι μόνο τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία απολαύουν μιας τέτοιας υπηρεσίας ως αποστολείς, αλλά και οι παραλήπτες των υπηρεσιών αυτών.
- 61 Δεύτερον, μολονότι οι επίσημες κοινοποιήσεις διενεργούνται προς εκτέλεση παραγγελιών που έχουν δώσει δημόσιοι οργανισμοί, γεγονός παραμένει ότι η δραστηριότητα των τελευταίων δεν αποσκοπεί στην κάλυψη των δικών τους συγκεκριμένων αναγκών, αλλά στη διασφάλιση της ορθής λειτουργίας του δικαστικού ή διοικητικού συστήματος του οποίου αποτελούν μέρος. Συνεπώς, η δραστηριότητα αυτή ασκείται για λογαριασμό όλων εκείνων τους οποίους αφορά η δυνατότητα κοινοποίησης πράξης κατά την εκτιθέμενη στη σκέψη 52 της παρούσας απόφασης διαδικασία.
- 62 Τρίτον, όπως ορθώς τονίζει επίσης η Επιτροπή, η υπηρεσία επίσημης κοινοποίησης πράξεων συνιστά ένα μόνο στοιχείο της καθολικής υπηρεσίας την οποία πρέπει να εξασφαλίζει ένα κράτος μέλος, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη είναι, επιπλέον, ελεύθερα να ορίζουν, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/67, περισσότερους του ενός παρόχους για την εξασφάλιση διάφορων στοιχείων της καθολικής υπηρεσίας ή για την κάλυψη διάφορων τμημάτων της εθνικής επικράτειας.

- 63 Τέλος, από τα στοιχεία που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο προκύπτει ότι οι υπηρεσίες επίσημης κοινοποίησης πράξεων, οι οποίες πρέπει υποχρεωτικά να παρέχονται από τον κάτοχο άδειας παροχής υπηρεσιών διανομής αλληλογραφίας, πρέπει, κατά τα φαινόμενα, να παρέχονται, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία που τις διέπει, σε προσιτές τιμές και σε όλα τα σημεία της γερμανικής επικράτειας, πράγμα το οποίο εναπόκειται ωστόσο στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 64 Υπό τις συνθήκες αυτές, υπηρεσίες όπως οι επίμαχες στις διαφορές των κύριων δικών πρέπει να θεωρηθούν ως ανταποκρινόμενες στις βασικές ανάγκες του γερμανικού πληθυσμού, σύμφωνα με τον ειδικό σκοπό του ταχυδρομικού τομέα ο οποίος υπενθυμίζεται στη σκέψη 49 της παρούσας απόφασης.
- 65 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, διαπιστώνεται ότι επιχειρήσεις όπως η DIREKTexpress Holding και η JUREX, εκάστη των οποίων, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο αλλά τα οποία εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, ήταν κάτοχος άδειας παροχής υπηρεσιών διανομής αλληλογραφίας και όφειλε, ως εκ τούτου, να παρέχει, σε όλα τα σημεία της γερμανικής επικράτειας, υπηρεσίες επίσημων κοινοποιήσεων πράξεων υπό τις συγκεκριμένες προϋποθέσεις που εκτίθενται στη σκέψη 57 της παρούσας απόφασης, εξασφαλίζουν την παροχή μέρους της «καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας», κατά την έννοια του άρθρου 3 της οδηγίας 97/67. Όπως προκύπτει, ειδικότερα, από τη σκέψη 50 της παρούσας απόφασης, επειδή οι υπηρεσίες αυτές αποτελούν μέρος της εν λόγω καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας, οι ως άνω επιχειρήσεις πρέπει να θεωρούνται «δημόσιες ταχυδρομικές υπηρεσίες», κατά την έννοια του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112, όταν παρέχουν τις υπηρεσίες αυτές, οι οποίες πρέπει, κατά συνέπεια, να απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ δυνάμει της τελευταίας αυτής διάταξης.
- 66 Οι ανωτέρω εκτιμήσεις δεν κλονίζονται από το γεγονός ότι, βάσει της επίμαχης στις υποθέσεις των κύριων δικών εθνικής νομοθεσίας, οι σχετικές υπηρεσίες δεν θεωρούνται ως εντασσόμενες στην καθολική υπηρεσία. Πράγματι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 42 έως 44 της παρούσας απόφασης, ο κατά το εθνικό δίκαιο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης πράξης δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να υπαχθεί η πράξη αυτή στον ΦΠΑ, μολονότι απαλλάσσεται από τον ΦΠΑ δυνάμει του δικαίου της Ένωσης.
- 67 Το ίδιο ισχύει για το γεγονός ότι, όπως τόνισε η Φινλανδική Κυβέρνηση με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η ταυτότητα της DIREKTexpress Holding και της JUREX, ως φορέων παροχής μέρους της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας, δεν γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή, αντιθέτως προς την υποχρέωση του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/67.
- 68 Ειδικότερα, η παράβαση της εν λόγω υποχρέωσης κοινοποίησης, εάν θεωρηθεί αποδεδειγμένη, δεν μπορεί, αυτή καθαυτήν, να συνεπάγεται τη δυνατότητα των κρατών μελών να εμποδίζουν, κατά το δοκούν, την εφαρμογή της απαλλαγής που προβλέπεται στο άρθρο 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112, ακόμη και αν πρόκειται για υπηρεσίες εμπόπτες στο πεδίο της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας. Πράγματι, τυχόν αναγνώριση τέτοιας δυνατότητας των κρατών μελών θα αντέβαινε, ενδεχομένως, όχι μόνο στην παρατιθέμενη στις σκέψεις 42 έως 44 της παρούσας απόφασης νομολογία, αλλά και στην αρχή της φορολογικής ουδετερότητας, η οποία απαγορεύει τη διαφορετική μεταχείριση, όσον αφορά την είσπραξη του ΦΠΑ, επιχειρηματιών που διενεργούν τις ίδιες πράξεις (επί του τελευταίου αυτού σημείου, βλ. απόφαση της 28ης Ιουνίου 2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust και The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, EU:C:2007:391, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 69 Οι εκτιμήσεις που εκτίθενται στη σκέψη 65 της παρούσας απόφασης δεν αναιρούνται ούτε από το άρθρο 3, παράγραφος 7, της οδηγίας 97/67, κατά το οποίο η καθολική υπηρεσία περιλαμβάνει τόσο εθνικές όσο και διασυνοριακές υπηρεσίες.

- 70 Η διάταξη αυτή, μολονότι, βεβαίως, έχει ως αποτέλεσμα να εντάσσει τις διασυνοριακές ταχυδρομικές υπηρεσίες στην έννοια της «καθολικής υπηρεσίας», όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 3 της οδηγίας 97/67, δεν μπορεί, για τον λόγο αυτόν και μόνον, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι συνεπάγεται την εξαίρεση εθνικών υπηρεσιών, όπως οι επίμαχες στις διαφορές των κύριων δικών, από το πεδίο εφαρμογής της ως άνω έννοιας για τον λόγο ότι η παροχή των υπηρεσιών αυτών από τον οικείο πάροχο δεν περιλαμβάνει διασυνοριακές υπηρεσίες. Συγκεκριμένα, αρκεί η επισήμανση ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 62 της παρούσας απόφασης, το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος είναι ελεύθερο να ορίζει περισσότερους του ενός παρόχους για την εξασφάλιση διάφορων στοιχείων της καθολικής υπηρεσίας ή για την κάλυψη διάφορων γεωγραφικών εκτάσεων συνεπάγεται ότι το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να αναθέσει σε έναν ορισμένο επιχειρηματία μόνο την επίμαχη στις υποθέσεις των κύριων δικών υπηρεσία επίσημης κοινοποίησης πράξεων, η οποία θα καλύπτει μόνο την επικράτεια του οικείου κράτους μέλους.
- 71 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, σημείο 13, και το άρθρο 3 της οδηγίας 97/67 έχουν την έννοια ότι φορείς παροχής της υπηρεσίας διανομής αλληλογραφίας όπως οι επίμαχοι στις υποθέσεις των κύριων δικών, οι οποίοι, ως κάτοχοι εθνικής άδειας που τους επιτρέπει να προσφέρουν την υπηρεσία αυτή, υποχρεούνται να πραγματοποιούν, σύμφωνα με τις διατάξεις του εθνικού δικαίου, παροχές υπηρεσιών επίσημων κοινοποιήσεων πράξεων που εκδίδονται από δικαστήρια ή διοικητικές αρχές, πρέπει να θεωρηθούν «φορείς παροχής καθολικής υπηρεσίας», κατά την έννοια των εν λόγω διατάξεων, με αποτέλεσμα οι παροχές αυτές να πρέπει να απαλλαγούν από τον ΦΠΑ ως παροχές υπηρεσιών οι οποίες πραγματοποιούνται από τις «δημόσιες ταχυδρομικές υπηρεσίες», δυνάμει του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 72 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους των κύριων δικών τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 2, σημείο 13, και το άρθρο 3 της οδηγίας 97/67/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 1997, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών και τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2008/6/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Φεβρουαρίου 2008, έχουν την έννοια ότι φορείς παροχής της υπηρεσίας διανομής αλληλογραφίας όπως οι επίμαχοι στις υποθέσεις των κύριων δικών, οι οποίοι, ως κάτοχοι εθνικής άδειας που τους επιτρέπει να προσφέρουν την υπηρεσία αυτή, υποχρεούνται να πραγματοποιούν, σύμφωνα με τις διατάξεις του εθνικού δικαίου, παροχές υπηρεσιών επίσημων κοινοποιήσεων πράξεων που εκδίδονται από δικαστήρια ή διοικητικές αρχές, πρέπει να θεωρηθούν «φορείς παροχής καθολικής υπηρεσίας», κατά την έννοια των εν λόγω διατάξεων, με αποτέλεσμα οι παροχές αυτές να πρέπει να απαλλαγούν από τον φόρο προστιθέμενης αξίας ως παροχές υπηρεσιών οι οποίες πραγματοποιούνται από τις «δημόσιες ταχυδρομικές υπηρεσίες», δυνάμει του άρθρου 132, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας.

(υπογραφές)